

Bokmeldinger

Gjensyn med Kina. Av Aadel Brun Tschudi. Grøndahl og Søn Forlag A/S, 1978. 190 s., ill.

Dette er en ualminnelig vakker bok, rikt illustrert med eldre bilder og tegninger og med 32 fine fargebilder fra dagens Kina. Formatet er stort og bokstavene lette å lese. Boken er også meget velskrevet og tankevekkende, og den er noe langt mer enn det som titte-len og forordet forespeiler. Det heter beskjedent i forordet: «Denne enkle beretningen handler om en slektsreise». Men dette er ikke ganske dekkende. Boken er slett ikke først og fremst en reiseskildring. Elementet av reiseskildring trer helt tilbake for skildringen av det gamle og nye Kina og forfatterens innsiktsfulle refleksjoner om dette. Forf. nevner ellers at hun også har brukt notater fra andre deltage-re i Brun-slektsreisen til misjonsstasjo-nen Yiyang og andre mer kjente steder i Kina.

Den sjarmerende fremstillingen bær- rer preg av forf.'s sterke kjærlighet til hennes «kjære fødeland». Forf. var nes- ten femten år da hun kom til Norge, og har senere besøkt Kina flere ganger.

Fru Tschudi er åpenbart sympatisk innstilt til det røde Kina-regimet, men avgjort ikke ukritisk. Hun peker f.eks.

på at Mao bare omtalte det egalitære samfunn, «Det store likhetsriket», som et fjernt perspektiv for menneskehetens fremgang. Det var dette som etter Ma- os mening gjorde en «kontinuerlig re- volusjon» nødvendig. — Etter min oppfatning er dette uttrykket til Mao en selvmotsigelse. Et reformarbeid kan og bør være kontinuerlig, men revolu- sjonen har alltid karakter av det forbi- gående og situasjonsbestemte. Og jeg vil føye til at det klasseløse samfunn selvsagt verken eksisterer i Kina, USSR eller noe som helst annet sted. Den gamle form for føydalisme er borte, men nye overklasser har oppstått av by- råkrater og partiledere. Det gjelder ik- ke minst i de marxistiske stater. Forf. har kloke og kyndige refleksjoner om det å reise i Kina i dag. Nøkternt for- teller hun om de sterkt programmerte og regiserte reiseopplegg til bestemte byer og bedrifter, anstrengende, men informative for den våkne iakttager, selv om man vet at medaljen har en bakside som ingen får se. Man får tillit til forf.'s fremstilling, både når hun be- skriver og når hun reflekterer. Forf. er ikke bare den kjente Kina-ekspert, men en skarp observatør.

NOTM's lesere vil med særlig inter- esse lese avsnitter som «Hva er en mi- sjonsstasjon?» Avsnittet er på bare to si-

der og det er skrevet av en geograf, ikke av en misjonær eller teolog. Man må derfor ikke vente allverden. Det skal heller ikke oppfattes som noe korrektiv, men som et supplement når jeg peker på at meget av det som konstituerer en kristen misjonsstasjon verken er nevnt i dette avsnittet eller annet steds i boken. Jeg tenker særlig på misjonsstasjoner som et åndelig kraftsenter, et bønnens og Ordets sted, ikke bare et sted som skal «administrere forkynnelsen av evangeliet», men som et sted som selv går ut med forkynnelse, for å *tilby* evangeliet, inntrengende, men ikke primært (i alle fall ideelt sett) for å «overtale folk til å tre inn i den kristne menighet som en stasjon oppretter og pleier». Det er viktige og uhyre interessante beskrivelser vi får av livet på en misjonsstasjon i Kina i årene etter første verdenskrig, men det som barnet og den senere geografen meddeler, er tross alt vesentlig yttersiden, den del av virkeligheten som vanlig misjonslitteratur forteller lite om.

«Drift av poliklinikker og sykehus har også vært høyt prioritert, fordi behovet var så påtrengende, men til denne dag bare som kurativ virksomhet, ikke som forebyggende helsevern». Dette er dessverre riktig i hovedsaken. Vi står her overfor ikke bare en av misjonens, men en av hele kirkens hovedsvakheter: det fatale etterpåprinsippet først og fremst å helbrede og lindre (som det alltid er behov for) istedenfor først å hindre nød ved forebyggende og strukturforanderende innsats. Min eneste innvending gjelder ordet «bare» foran begrepet «kurativt». Skoler, syke-

hus, poliklinikker og misjonærenes liv har selvsagt virket også som forebyggende helsevern fordi alt dette formidler kunnskap om hygiene. Ikke for intet har Frelsesarmeens virke, også i misjonen, vært omtalt under overskriften «soap, soup and salvation». Dessverre er en av fruktene av den bedrede hygiene den befolkningseksplasjon som er en hovedårsak til den tredje verdens nød i vår tid.

Jeg skulle ha ønsket at forf. hadde sagt litt mer om slagordet «kulturimperialisme» enn hun gjør. Jeg savner tre elementer.

1. Ikke all kulturpåvirkning er «imperialisme». Kulturpåvirkning kan være positiv og givende.
2. For at man med rette skal kunne tale om (kultur-)imperialisme må det i det aktuelle tilfelle være et element av *tvang*. Kultur-tilbud behøver ikke å være kulturimperialisme.
3. I en kort fremstilling som «Gjensyn med Kina» ville det være urimelig også å etterlyse det tredje element, *det historiske perspektiv*. Men det hører med i en større sammenheng, om «kulturimperialisme» skal bli en seriøs betegnelse og ikke et billig politisk slagord, hva det forøvrig ikke er i den foreliggende bok. For selve saken, eksistensen av imperier og imperialism er gammel som historien selv, og den er kjent fra Afrika og Asia såvel som fra Europa og Amerika.

Jeg har lest atskillig Kina-litteratur i de senere år, men ingen av dem, ikke engang dokumentsamlinger, har jeg hatt større leserglede av enn denne givende og ansporende boken.

Nils E. Bloch-Hoell.